

POZNAŃSKIE KALENDARIUM ARCHIWALNE

- 1783** Kazimierz Raczyński, starosta generalny Wielkopolski w odbudowanej przez siebie części zamku królewskiego (starościńskiego) w Poznaniu umieścił archiwum grodzkie, przechowujące akta instytucji państwowych pierwszej instancji
- 1793** drugi rozbiór Polski, „dwór Raczyńskiego” i archiwum grodzkie przejęte przez Rejencję Prus Południowych (Südpreuussische Regierung)
- 1793** translokacja akt z zamku do siedziby Południowopruskiej Kamery Wojennej i Domen (Südpreuussische Kriegs und Domänenkammer) w dawnym kolegium jezuickim w Poznaniu
- 1795** translokacja zbiorów z kolegium jezuickiego do pomieszczeń wynajętych przez Kamerę w klasztorze franciszkanów
- 1808** archiwum grodzkie w Poznaniu podporządkowane Trybunałowi Cywilnemu Departamentu Poznańskiego Księstwa Warszawskiego w Poznaniu
- 2 IX 1808** z inicjatywy Feliksa Łubieńskiego, ministra sprawiedliwości Księstwa Warszawskiego powstało w Warszawie Archiwum Ogólne Krajowe (dziś AGAD)
- 1810** projekt sejmowy F. Łubieńskiego i W. Skorochoła-Majewskiego utworzenia państwowej sieci archiwalnej, w skład której miały wchodzić Archiwum Ogólne Krajowe (centralne), archiwa departamentowe (wojewódzkie) i archiwa powiatowe
- 1815** upadek i podział Księstwa Warszawskiego; archiwum grodzkie (Grod-Archiv) w klasztorze pofranciszkańskim w Poznaniu oddane pruskiemu sądowi apelacyjnemu (naziemiańskiemu, Oberlandesgericht) ulokowanemu w zamku starościńskim
- od 1816** w zabudowaniach pojezuickich pod nadzorem naczelnego prezesa prowincji poznańskiej (Oberpräsident der Provinz Posen) władze pruskie składają dokumenty i akta klasztorów wielkopolskich

- 1825** rząd Królestwa Polskiego utworzył sieć archiwów akt dawnych w ośmiu miastach wojewódzkich: Warszawie, Kaliszu, Radomiu, Kielcach, Lublinie, Siedlcach, Łomży i Płocku, oraz dalszych w Sieradzu i Piotrkowie, które łącznie z Archiwum Głównym do 1880 r. tworzyły pierwszą na ziemiach polskich sieć archiwów historycznych, choć pozostających pod nadzorem władz rosyjskich
- 1825** archiwum grodzkie w Poznaniu oddane pod nadzór pruskiego Sądu Ziemskiego (Landesgericht)
- 1832** archiwum grodzkie w Poznaniu przeniesione do klasztoru poddominikańskiego
- 1836** Józef Łukaszewicz, archiwista miejski i pracownik biblioteki Raczyńskich publikuje artykuł w sprawie utworzenia w Poznaniu instytucji, która mogłaby zabezpieczyć przed zniszczeniem akta staropolskie, przechowywane w złych warunkach
- 1836** na zlecenie naczelnego prezesa prowincji poznańskiej, Eduarda Heinricha Flottwella archiwista Łukasz Zdanowski spisuje akta grodzkie i ziemskie
- 1842** poznańskie archiwum grodzkie przeniesione do budynku Sądu Ziemsko-Miejskiego (Land- und Stadtgericht) przy dzisiejszej ul. Solnej
- 1849** translokacja archiwum grodzkiego do byłego polskiego zamku królewskiego, pod nadzór mieszczącego się tam pruskiego Sądu Powiatowego (Kreisgericht)
- 1857** z nadania rejencji pruskiej funkcję i posadę „archiwariusza” zbioru ksiąg ziemskich i grodzkich w dawnym zamku królewskim obejmuje Józef Przyborowski, nauczyciel gimnazjum Św. Marii Magdaleny w Poznaniu
- lata 50. 60. XIX w.** bezskuteczne interpelacje W. Niegolewskiego, W. Bentkowskiego, K. Kantaka i w sejmie pruskim w sprawie utworzenia w Poznaniu archiwum dla akt polskich
- 1861** translokacja do Poznania akt staropolskich z Bydgoszczy i oddanie ich Sądowi Powiatowemu (Kreisgericht) w zamku królewskim

- 1861** Józef Lekszycki obejmuje ufundowaną przez władze pruskie dodatkową posesję asystenta archiwum grodzkiego
- 1863** J. Lekszycki w miejsce J. Przyborowskiego obejmuje stanowisko archiwisty archiwum grodzkiego w dawnym zamku królewskim
- 5 III 1869** ukazało się rozporządzenie naczelnego prezesa Prowincji Poznańskiej, Karla Wilhelma Horna o utworzeniu przez rząd pruski Królewsko-Pruskiego Archiwum Państwowego w Poznaniu (Königlich-Preussisches Staatsarchiv in Posen)
- 1869** Królewsko-Pruskie Archiwum Państwowego w Poznaniu (archiwum rządowe) zostało ulokowanie w budynku pojezuickim i objęto przechowywane tam archiwalia klasztorne
- 1874** do archiwum rządowego (Preussische Staatsarchiv) w budynku pojezuickim zostały z dawnego zamku starościńskiego przeniesione akta grodzkie i ziemskie
- 1879** początek przejmowania do Królewsko-Pruskiego Archiwum Państwowego w Poznaniu akt miejskich wytworzonych w okresie I Rzeczypospolitej
- 1884** zamek na Górze Przemysła w Poznaniu przekazany przez władze pruskie na siedzibę Królewsko-Pruskiego Archiwum Państwowego w Poznaniu
- 1885** w archiwum rządowym powstaje Towarzystwo Historyczne Prowincji Poznańskiej (Historische Gesellschaft für die Provinz Posen) z zadaniem krzewienia niemieczyny i konkurowania z działaniami naukowymi Towarzystwa Przyjaciół Nauk Poznańskiego
- XI 1918** inicjatywę polityczną w zrewoltowanym Poznaniu przejmuje polski Centralny Komitet Obywatelski
- 11 XI 1918** Centralny Komitet Obywatelski przybiera nazwę Naczelnej Rady Ludowej
- 12 XI 1918** Naczelna Rada Ludowa odwołuje nadburmistrza Poznania, Georga Ernsta Wilmsa i powołuje na to stanowisko Polaka, Jarogniewa Drwęskiego

- 15 XI 1918** Rada Robotniczo-Żołnierska w Poznaniu mianuje prof. Józefa Kostrzewskiego swoim decernentem (referentem) dla spraw archiwum państwowego i muzeum prowincjonalnego w Poznaniu
- 3 I 1919** Komisariat Naczelnej Rady Ludowej przejmuje władzę na terenie wyzwolonym przez powstanie wielkopolskie
- I 1919** ks. prof. Stanisław Kozierowski mianowany przez Komisariat Naczelnej Rady Ludowej decernentem archiwalnym
- III 1919** obchody 50-lecia założenia pruskiego archiwum państwowego w Poznaniu, zorganizowane przez jego niemiecki zarząd
- 9 IV 1919** Komisariat Naczelnej Rady Ludowej wypowiada pracę urzędnikom niemieckim i mianuje dyrektorem Archiwum Państwowego w Poznaniu prof. Józefa Paczkowskiego
- 16 IV 1919** prof. Bolesław Erzepki przejmuje archiwum od ustępującego zarządu niemieckiego
- 28 VI 1919** traktat pokojowy przyznaje Polsce Wielkopolskę i część Pomorza
- 2 II 1920** powstaje Urząd Główny Archiwów Państwowych byłej Dzielnicy Pruskiej
- 1922** po likwidacji Ministerstwa byłej Dzielnicy Pruskiej Archiwum Państwowe w Poznaniu wchodzi w skład polskiej państwowej sieci archiwalnej, podległej Wydziałowi Archiwów Państwowych w Ministerstwie Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w Warszawie
- 1923** oddziałem archiwum poznańskiego zostaje Archiwum Komisji Generalnej dla Prus Zachodnich i Wielkopolski w Bydgoszczy
- 1926** Archiwum w Poznaniu przejmuje zasób zlikwidowanego w tym czasie Archiwum Państwowego w Kaliszu
- 1926** zakończenie prac w ramach Komisji Zdawczo-Odbiorczej dla rewindykacji akt z Niemiec, prowadzonych częściowo w archiwum poznańskim

- 1936** AP w Poznaniu przejmuje depozyty archiwaliów z terenów pomorskich przekazanych Polsce postanowieniami traktatu wersalskiego
- 10 IX 1939** Archiwum Państwowe w Poznaniu przejęte przez niemieckie władze okupacyjne i przemianowane na Archiwum Rzeszy dla Kraju Warty w Poznaniu (Reichsarchiv Wartheland in Posen)
- 29 I 1945** pożar gmachu archiwalnego; zagładzie uległo ponad 320 tys. j.a. akt oraz wiele dokumentów, map, tłoków pieczętnych i fotografii
- 1945-1958** rewindykacja akt z Niemiec i ZSRR
- 1945** Archiwum Państwowe ulokowane w pomieszczeniach byłego zamku cesarskiego (dawniej Kaiserliche Schloss) w Poznaniu
- 1947** Archiwum Państwowe powiększone o pomieszczenia w budynku przy ul. Stawnej, użytkowanym przez Archiwum Miejskie w Poznaniu
- 22 VII 1951** Archiwum Państwowe przeniesione do odbudowanego gmachu dawnego Sądu Apelacyjnego w Poznaniu
- 1951** Archiwum Państwowe w Poznaniu przejmuje zasób Archiwum Miejskiego w Poznaniu, łącznie z magazynem przy ul. Sierociej
- 1952** dotychczasową nazwę: Archiwum Państwowe w Poznaniu zmieniono na: Wojewódzkie Archiwum Państwowe w Poznaniu
- 1945-1953** AP w Poznaniu działa także na terenie Ziemi Lubuskiej, która w okresie powojennym należała do województwa poznańskiego
- 1957** zmiana nazwy na: Archiwum Państwowe Miasta Poznania i Województwa Poznańskiego
- 1976** powrót do nazwy: Wojewódzkie Archiwum Państwowe
- 1983** zmiana nazwy na: Archiwum Państwowe w Poznaniu

